

THÔNG TIN TƯ LIỆU XÃ HỘI HỌC - NGUỒN CỦA TRI THỨC XÃ HỘI HỌC

HỒ HẢI THỤY

Chúng ta bàn bạc với nhau về một hệ thống thông tin tư liệu xã hội học đúng vào lúc giao thời thế kỷ. Vậy là chỉ còn đúng hai thập kỷ nữa, chúng ta đã phải hoàn thành công cuộc công nghiệp hoá, hiện đại hoá, đưa nước ta trở thành một nước phát triển. Đó là thời đại của kinh tế tri thức mà một trong những đặc điểm của nó là việc sử dụng chung các nguồn thông tin và tri thức ở dạng ảo, nhờ đó mà việc nắm bắt thông tin nghiên cứu cực kỳ nhanh chóng và linh hoạt.

Trong khi không quên những công cụ truyền thống như thư viện sách báo, tư liệu bằng ấn phẩm, băng từ, phim ảnh, vv..., chúng ta cần đặc biệt chú ý việc xây dựng một trung tâm (ảo) thông tin xã hội học trên mạng: một địa chỉ Web. Trong thời đại kinh tế tri thức (và Internet), khó có thể nói trung tâm nào là chuẩn, là chính thức, là độc quyền, là "trung tâm". Song bù vào đó, mỗi trung tâm lại có khả năng và có quyền ghi rõ những liên kết với các trung tâm và địa chỉ khác. Nhờ vậy, có thể cứ lấy một trung tâm nào đó làm "trung tâm", trên cơ sở đó có kế hoạch phát triển với tham vọng bao trùm toàn bộ tri thức có thể có đến một thời điểm nào đó của một ngành tri thức - với chúng ta ở đây là xã hội học.

Để duy trì được một trung tâm (ảo) thông tin tư liệu xã

hội học (một địa chỉ Web) thường xuyên cập nhật, hữu ích, cần phải có sự theo dõi cập nhật thường xuyên những phát triển mới của ngành khoa học này.

*

* *

Việc đầu tiên cần làm là xây dựng một cái nền móng để trên đó, người ta chỉ còn có việc đắp thêm cho phong phú, đầy đủ. Công việc này có thể được quan niệm bằng sự phát triển lưỡng phân các loại công việc như sau:

Thư viện thực	Thư viện ảo (trên mạng)
---------------	-------------------------

Trong nước	Ngoài nước
------------	------------

Chúng ta đã có nhiều kinh nghiệm xây dựng hệ thống tư liệu thư viện thực, chỉ có điều là với sự phát triển của công nghệ tin học, chúng ta có thể đưa công việc tìm kiếm tư liệu lên một trình độ cao hơn: nhanh hơn, chính xác hơn.

Riêng đối với thư viện ảo, cần xây dựng một hệ thống phân loại tri thức của ngành, từ đó việc thu thập thông tin mới có địa chỉ để cất giữ. Có thể tạm hình dung một bảng phân loại như sau (để đưa ra trưng cầu ý kiến rộng rãi):

1. Các Viện, các Khoa và các Trung tâm nghiên cứu
2. Các Hội và tổ chức
3. Thư mục các nguồn tài liệu
4. Trao đổi: Nhóm tin, Danh sách thư tín, Trò chuyện trên mạng, vv...
5. Cơ sở dữ liệu và hồ sơ lưu trữ
6. Lớp học, chương trình, giáo trình
7. Báo chí và Bản tin

8. Các lý thuyết xã hội học

9. Các chuyên ngành xã hội học

10. Các lĩnh vực hữu quan

11. Địa chỉ các thư viện (thực)

12. Các phần mềm chuyên dùng

13. Linh tinh

14. Từ điển giải thích xã hội học (tiếng Việt)

15. Từ điển thuật ngữ xã hội học Anh-Việt

(có thể tham khảo một trang web cá nhân tại <http://asia.cool.ne.jp/conong>, xem trang minh hoạ kèm theo).

Mỗi mục trên đây, tùy chỗ, cần có sự phân biệt trong nước và ngoài nước. Và nằm trong mỗi mục đều có trang tìm kiếm theo từ khoá.

Triển khai công việc trên đây không hề đơn giản. Đó là cả một dự án lớn đòi hỏi phải có người giám đốc dự án có trình độ xã hội học cao, uyên bác. Nếu người giám đốc dự án đồng thời có thể làm công việc của người chủ trang Web (webmaster) thì thật là một điều lý tưởng. Nếu không thì người giám đốc phải thuê một webmaster thành thạo về mạng và thiết kế trang Web, biết thiết kế ra những con “bot” đi lùng sục khắp mọi trang Web trên Internet để thu nhặt thông tin có liên quan mà ta phải chúng đi tìm theo những tiêu chuẩn tìm kiếm mà ta đã đặt sẵn; đồng thời người webmaster cũng cần có đôi chút hiểu biết về xã hội học.

Điều đáng quan tâm nhất hiện nay là mảng tư liệu trong nước, vì tìm kiếm tư liệu nước ngoài – nhất là bằng tiếng Anh – không khó lắm. Với các phương tiện hiện đại hiện có, nếu có đủ tiền hoặc quyền, một hệ thống tư liệu thư viện xã hội học

có thể được xây dựng trong vòng 2 đến 3 năm. Công việc thu thập tư liệu trong nước có thể nằm trong mấy loại như sau:

- Tận dụng các bản đánh máy trên máy vi tính (tài liệu số hoá) của những xuất bản phẩm xã hội học để đưa vào các trang web khác nhau.

- Đối với những sách không còn bản đánh máy vi tính, có thể tổ chức quét chụp (scan) để biến các trang giấy thành tài liệu số hoá, có thể đưa lên mạng. Với các phần mềm nhận dạng chữ Việt hiện nay, công việc này cũng không khó, song có phần hơi tốn kém (nhưng ít ra cũng rẻ được 30% so với công đánh máy).

- Liên hệ với bộ phận thu lượm tư liệu xã hội của các thư viện thực để đánh máy đưa các tư liệu này lên mạng.

.vv...

*

* *

Ông cha ta xưa có câu “Có bột mới gột nên hồ”. Nếu hồ là tri thức thì chính bột là thông tin. Không thể hiểu được (tri thức) sự nghèo đói nói chung của một địa phương nếu không có các số liệu (thông tin) về người nghèo, tình trạng nghèo, cơ sở hạ tầng nghèo, vv...

Về tri thức, chúng ta đã bàn bạc ở các hội thảo khác, trong hội thảo này, chúng ta thu thập bột (thông tin) để cho các nhà xã hội học gột nên hồ (tri thức). Các số liệu xã hội học thu thập qua điều tra, thậm chí đưa lên bảng thống kê, vẫn chỉ là bột. Phải nhào nặn, qua kỹ năng của nhà xã hội học, mới trở thành tri thức xã hội học. Chúng ta đang cần tri thức xã hội học, chính vì vậy cần phải chăm lo thu thập phong phú các thông tin tư liệu và lưu trữ sẵn chúng ở các dạng dễ truy cập,

tìm kiếm nhất.

Một trang web cá nhân về tư liệu xã hội học (để tham khảo):

- Các Viện, các Khoa
- Các Hội và tổ chức
- Thư mục các nguồn tài liệu
- Trao đổi: Newsgroups, Listservs, Chats, IRCs
- Các trung tâm nghiên cứu
- Các chuyên ngành xã hội học
- Địa chỉ các thư viện (thực)
- Cơ sở dữ liệu và hồ sơ lưu trữ
- Lớp học, chương trình, giáo trình
- Báo chí và Bản tin
- Các lý thuyết
- Các phần mềm
- Linh tinh
- Các lĩnh vực hữu quan

Từ điển giải thích xã hội học (tiếng Việt)

Từ điển thuật ngữ xã hội học Anh-Việt

Tra tìm ở Thư viện ảo

Kiểu tìm: Khuôn dạng:

Sắp xếp theo:

Cơ sở dữ liệu:

Tìm: [Trợ giúp](#)
